

3. Куликов В. Рейтинг взяточников [Текст] / В. Куликов // Российская газета. – 2009. – №13. – С. 7.
4. Сенчукова И.О., Гегечкори О.Н. Коррупция в высшем образовании: причины, последствия, механизмы противодействия [Электронный ресурс] / И.О. Сенчукова, О.Н. Гегечкори. – Режим доступа: http://www.klgtu.ru/ru/magazine/2009_16/22.doc
5. Титаев К. Д. Коррупция в иркутских вузах: аналитическая справка [Электронный ресурс] / К. Д. Титаев. – Режим доступа: http://www.cnsio.irkutsk.ru/projects/corruption/cor_in_high_ed/corrupt_analyze.pdf.

KARPOVA Kristina Viktorivna,

PhD (Economics), Associate Professor,

Department of security management, law enforcement and anti-corruption activities,

Institute of Law named after Vladimir the Great,

Interregional academy of personal management

**HUMAN RESOURCES AS PART OF THE ECONOMIC SECURITY
OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND WAYS
OF COMBATING CORRUPTION IN UNIVERSITIES**

***Abstract.** In the article the theoretical and practical issues of economic security at Universities HR, the main forms and causes of corruption in higher education institutions and the ways to overcome it.*

***Keywords:** economic security, higher education institution, staff, corruption and threats.*

Одержано редакцією: 10.01.2015

Прийнято до публікації: 18.01.2015

УДК 330.341.(477)

КУРИЛІНА Оксана Василівна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент

кафедри цивільного права і процесу,

Національна академія внутрішніх справ;

ГРИЦКО Роман Романович,

аспірант, Національна академія внутрішніх справ;

КРАВЧЕНКО Ігор Володимирович,

аспірант, Національна академія внутрішніх справ

ПІДХОДИ ДО СУТНОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

У статті розглядаються питання забезпечення економічної безпеки держави. Проводився аналіз як сучасних так і давніших поглядів на дане питання. Розглянуті різноманітні підходи до структури та сутності економічної безпеки держав. Запропоновано найдоцільнішу модель забезпечення економічної безпеки для України. Обґрунтовано потребу розробленні єдиної концепції економічної безпеки України та держав Євросоюзу.

***Ключові слова:** Євросоюз, глобалізація, забезпечення економічної безпеки держави, національна безпека, мікроекономіка, макроекономіка, європейська економічна система.*

Постановка проблеми. Сучасна реальність вимагає кардинально нових підходів до формування дієвої структури Світової та Європейської економік, на етапі розширення глобалізації. Якісна трансформація європейських держав включаючи зростаючу якість потреб суспільства держав, співтовариства, при нерівномірності економічного розвитку як однієї із загроз їх стабільності. Ускладнює характер визначення структури та боротьби із загрозами національній безпеці держав. В основному ці питання розглядаються на мікроекономічному рівні, увага галузевому підходу, що в свою чергу не дає змоги підготуватися до появи нових загроз економікам європейських держав. Вище викладене показує необхідність в подальшому дослідженні даного питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням вивчення цієї проблеми та запобігання поширенню тіньової економіки приділяли увагу такі вчені О. С. Власюк [1], Вол. Засанський, [2], Вас. Засанський, [10], Ю. Потернак [4], Л. Яремко [8] та інші. В основному питання досліджувались враховуючи стабільну суспільну політичну ситуацію як в державі так і в світі в цілому. Дослідження по забезпеченню економічної безпеки держави як основи національної не проводились за умов суспільно - політичної кризи, військових дій.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. В умовах формування кардинально нових підходів до створення дієвої структури Світової та Європейської економік на етапі розширення глобалізації. Яка вимагає якісної трансформації європейських держав, включаючи зростаючу якість потреб суспільства, держав, співтовариств, при нерівномірності економічного розвитку, як однієї із загроз стабільності. Ускладнює характер трансформацій зростанням загроз національній безпеці держав. Що в свою чергу зумовлює необхідність в подальшому дослідженні даного питання, особливо в контексті макроекономіки як сегменту мега європейської економічної системи.

Нестабільність економічного стану в Україні останнім часом носить вкрай загрозливий характер для її національної безпеки. Вона перш за все пов'язана з переділом українських земель, політичною нестабільністю, яка породжена, як внутрішніми так і зовнішніми факторами впливу. Катастрофічним розвитком кримінальної економіки та розкраданням державного майна, переведення коштів в «тінь» з подальшим його використанням для розвитку кримінально-тіньової економіки.

Мета статті. Завдання дослідження: Дослідити різноманітні погляди у їх послідовності, на забезпечення економічної безпеки держав.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізація суспільно-економічних відносин, захист вибору стратегічного напрямку співпраці на мега рівні в період розвитку суспільно-економічної структури держави, на етапі формування соціально-орієнтованої ринкової економіки вимагає новітніх підходів до формування напрямків забезпечення економічної безпеки України на різних рівнях.

Тому сьогодні нагальною є потреба в дослідженні та розробленні новітніх науково обґрунтованих методик щодо забезпеченню економічної безпеки держави.

В вітчизняній та зарубіжній науковій літературі немає чіткого визначення економічна безпека держави трансформаційного періоду що в свою чергу призводить до вироблення мало ефективних засобів забезпечення стабілізації економіки. Не досліджувались питання національної безпеки за умов економічного тероризму, підривом економічної стабільності зі сторони інших держав.

Глобалізація суспільно-економічних відносин несе як великі переваги так і загрози економічній стабільності держави. Особливо це проявляється в умовах функціонування економіки у перехідний період на етапі переформатування власності шляхом роздержавлення та приватизації з однієї сторони, з іншої націоналізації власності, як двох сторін макроекономічного регулювання економіки, має доленосне значення для становлення не тільки економіки України як підґрунтя державності, але й стабільності світогосподарських процесів, національної безпеки європейських держав.

Відповідно цьому набуває в край важливої значущості вироблення правильних ефективних підходів до визначення теоретичної сутності економічної безпеки держави.

Термін «національна безпека» започатковану США, який вперше офіційно було використано Президентом Сполучених Штатів Теодором Рузвельтом. У своєму посланні Конгресу в 1934 р. він виправдовував захоплення зони майбутнього Панамського каналу інтересами «національної безпеки США». У 1947 р. Конгресом США було прийнято закон «Про національну безпеку». Відтак проблема національної безпеки стала однією із стрижневих у наукових дослідженнях американських і західноєвропейських учених у соціологічній, політологічній та економічній галузях. Після Другої світової війни США вирішили максимально використати тогочасні можливості свого впливу. Саме тоді

американці й розробили концепцію національної безпеки, а на її основі – доктрину державної безпеки. Закон США «Про національну безпеку» зобов'язав усі державні структури провадити цілеспрямовану політику щодо воєнно-політичного протистояння з Радянським Союзом та державами Варшавського договору [5].

У Законі України «Про основи національної безпеки України» під «національною безпекою» розуміється захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам. ринку фінансових послуг, захисту прав власності, фондових ринків і обігу цінних паперів, податково-бюджетної та митної політики, торгівлі та підприємницької діяльності, ринку банківських послуг, інвестиційної політики, ревізійної діяльності, монетарної та валютної політики, захисту інформації, ліцензування, промисловості та сільського господарства, транспорту та зв'язку, інформаційних технологій, енергетики та енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин, захисту екології і навколишнього природного середовища та інших сферах державного управління при виникненні негативних тенденцій до створення потенційних або реальних загроз національним інтересам. [12, с. 116].

В економічній літературі в основному розглядають дане питання сегментно відповідно до сфер контролів забезпечення тощо. Зокрема Ю.Потернак розглядає економічну безпеку з позиції податкового контролю розглядаючи його як елемент її забезпечення. Податкова система включена в систему економічної безпеки, по-перше як ресурсна складова, що перебуває в розпорядженні держави, по друге як інструмент впливу на економічні та соціальні процеси, по третє, як чинник зворотного зв'язку і залежності держави від платників податків [4, с. 7]. Л. Яремко розглядає її з позицій забезпечення зовнішньоекономічної безпеки прикордонного регіону в умовах глобалізації. Забезпечення зовнішньоекономічної безпеки регіону, порівняно з країною має свої особливості. Воля полягають у коротшому часовому вимірі планування заходів із гарантування безпеки. [8, с. 11]. Дані підходи можна класифікувати як сегментарні вони не дозволяють всебічно розглянути дану проблему.

Також є такі підходи до структури сутності і змісту категорії «безпека». Зокрема один з них передбачає, що безпека включає в себе ряд елементів, у тому числі й розвиток. Саме через них вона проявляється як властивість системи, як її функція і є основою життєдіяльності соціально-економічної системи. За такого підходу будь-яка діяльність може розглядатися як складова забезпечення економічної безпеки, наприклад, інвестиційна діяльність і виявлення економічних злочинів. Перша спрямована на збільшення виробництва, зміцнення цілісності економічної системи тощо, тобто спрямована на задоволення економічних інтересів держави чи підприємства, а інша – навпаки, виступає у формі загрози цим інтересам. Отже, процес забезпечення економічної безпеки поєднує в собі два принципово різні предмети діяльності, які неможливо поєднати. Крім того, сьогодні економічна безпека у науковому світі визнається як наука і виокремлена в окрему наукову галузь, у зв'язку з чим має власний предмет дослідження. За такого підходу зробити це також складно.

Другий підхід передбачає практичну рівноправність функцій розвитку і безпеки у життєдіяльності соціально-економічної системи. За таких умов, незважаючи на те, що авторами цього підходу не розкрито внутрішньої структури цих понять, економічна безпека як діяльність і як наукова галузь має власний предмет досліджень.

Зокрема професор О. С Власюк також виділяє концептуальних підходи в наукових дослідженнях сутності і змісту категорії «економічна безпека».

Сутність першого підходу полягає у тому, що економічна безпека розглядається як найважливіша всеохоплююча характеристика економіки і як один із проявів самої економіки. Метою розвитку економіки у цьому разі є забезпечення її безпеки. Це суперечить основним законам суспільного розвитку, оскільки за такого підходу функціонування будь-якої господарської системи неминуче повинно набути збиткового, згасаючого характеру.

Другий підхід зводиться до того, що економічна безпека будь-якої господарської системи є однією з найважливіших мінімально необхідних умов стійкого прогресивного

розвитку такої системи поряд, наприклад, з її забезпеченістю кадрами або наявністю капіталовкладень. У цьому випадку економічна безпека стає необхідною ознакою економічно розвинених країн, а категорії «економічна безпека» та «економічний розвиток» розглядаються як цілком рівноправні [1, с. 35-36].

Третій підхід визначає що економічна безпека це стан держави, за якого вона має можливість створювати і розвивати ефективні умови для перспективного розвитку та зростання добробуту громадян. Так Л.І. Дмитриченко пише що економічна безпека — це стан держави, за якого вона має можливість створювати і розвивати ефективні умови для перспективного розвитку та зростання добробуту громадян. Основним критерієм економічної безпеки країни вважається здатність її економік зберігати або, принаймні, швидко поновлювати рівень суспільного відтворення в умова критичного зменшення (припинення) поставок ресурсів (товарів, послуг, технологій тощо) або кризових ситуацій внутрішнього чи зовнішнього характеру [6].

Четвертий підхід базується на загрозах й небезпеках для функціонування економіки. В. А. Ліпкана, національна безпека – це свідомий цілеспрямований організований вплив суб'єкт управління на реальні загрози й небезпеки, завдяки якому державні та недержавні інституції створюють сприятливі умови для прогресуючого розвитку українських національні інтересів, джерел добробуту конкретної особи, суспільства й держави, а також забезпечують ефективне функціонування системи національної безпеки України [7, с. 26].

Ми підтримуємо думку проф. В. Засанського що економічна безпека є складовою частиною національної безпеки, її фундаментом (базисом). Також економічна безпека є складовою національної безпеки держав, економічних міждержавних союзів. Вона є фундаментом економікополітичної стабільності на мегапросторі. Це створення умов для безпечного функціонування економічного середовища на мега, макро, мікро економічних рівнях. Економічна безпека – це складна багаторівнева система, рівні якої перебувають у взаємозв'язку [2, с. 54].

На нашу думку економічну безпеку слід визначати відносно її основних структурних елементів та на якому етапі розвитку знаходиться держава. Більшість дослідників економічної безпеки доходять висновку, що основними структурними елементами економічної безпеки, які необхідно застосувати при її аналізі на рівні держави, є такі: сировинно-ресурсна безпека; енергетична безпека; фінансова безпека; соціальна безпека; інноваційно-технологічна безпека; продовольча безпека; зовнішньоекономічна безпека.

Класифікація етапів розвитку держав розширено розкривається в монографії професора Василя Засанського, зокрема Він писав: Перший етап На цьому етапі з одного боку – діють об'єктивні економічні закони, нормальне функціонування та взаємодія політичного, економічного та соціального механізмів в рамках законодавчого простору. взаємодія між законодавчою та виконавчою владою, стабільне функціонування економіки, політична та соціальна рівновага, не корумпованість влади, з іншого утворюється поділ економічного простору на законодавчий, де діють /офіційний/ та тінювий, антагоністичний до інтересів централізованих систем управління. Поділ економічного простору на законодавчий (офіційний) та тінювий.

□ Другий етап. Діють об'єктивні економічні закони, нормальне функціонування та взаємодія політичного економічного та соціального механізмів в рамках законодавчого простору. Взаємодія між законодавчою та виконавчою владою, в основному стабільне функціонування економіки, політична та соціальна рівновага, не корумпованість влади. Посилюється вплив тінювої економіки на структурно-функціональні елементи економічної системи, яка в свою чергу впливає на соціальну якість кризової економіки, на існування тінювої економіки, зростає соціальне протистояння, Відбувається процес взаємо існування двох протилежних економічних механізмів, вплив їх один на одного. На другому етапі створюються умови співпраці адміністративного апарату державної влади з

економічними та фінансовими злочинними угрупованнями йде поступове втягування сфери управління економікою в тіньову економіку. Поглиблення кризи економічної та фінансової системи, загострення економічних протиріч веде до третього етапу.

- Третій етап. Дія об'єктивних економічних законів сповільнюється, функціонування та взаємодія політичного, економічного та соціального механізмів в рамках законодавчого простору неадекватна. Взаємодія між законодавчою та виконавчою владою супроводжується протиріччями, не корумпованість влади в цілому супроводжується корумпованістю окремих посадових осіб. Це веде до "кризи" економічної та фінансової системи.
- На третьому етапі внаслідок порушення дії основних економічних законів відбувається злам економічної системи на користь тінізації. Він включає зовнішній та внутрішній фактори. Зовнішній, пов'язаний із втручання держави через систему управління в діяльність суб'єктів господарювання, обмеженнями, заборонами а також податковим чи іншим фіскальним тиском щодо їх діяльності; вимаганням державними чиновниками грошових винагород за ту чи іншу вирішену проблему, зкримінальної економіки, сформований потужний зріз організованої злочинності в загально - державному середовищі. Зростає підвищення ефективності протиправної діяльності, протидії засобом суспільного контролю і захисту, які з'явилися у криміналітеті в сучасних умовах.

При набутті тіньовою економікою розмірів, які загрожують існуванню держави третій етап перетворюється на четвертий.

- На четвертому етапі об'єктивні економічні закони, не функціонують, не має взаємодії політичного, економічного та соціального механізмів в рамках законодавчого простору. Антагоністичні протиріччя між законодавчою та виконавчою владою, корумпованість влади досягає 70%, загроза існуванню суспільного організму, утворюється система кримінальної економіки. Держава перетворюється в механізм де діють суб'єктивні закони фінансових диспропорцій, в корумповану соціально-небезпечну для нормального розвитку систему, де відмиваються великі банківські та фінансові кошти із всього світового співтовариства. Тут утворюється система кримінальної економіки, що є основною ланкою кримінальної діяльності, яка в змозі активно вишукувати нові резерви підвищення рівня шкоди суспільству. Йде створення структури потужної організованої економічної злочинності, системи тіньової економіки. Державні інститути працюють на поглиблення фінансово-кредитної корупції.
- Четвертий етап переростає в п'ятий де формується потужний зріз організованої злочинності в загальнодержавному середовищі.
- П'ятий етап. Об'єктивні економічні закони, не функціонують, не має взаємодії політичного, економічного та соціального механізмів в рамках законодавчого простору Антагоністичні протиріччя між законодавчою та залученням основним чином банківського сектору економіки. Відмивання грошей поступово переростає у міжнародне явище, де особи, які відмивають гроші, готові та здатні використовувати усі можливості та слабкі місця у захисті від відмивання грошей всіх держав світу.

Держава перетворюється на механізм підтримки терористичних світових організацій що загрожує усій світовій спільноті, йде транснаціоналізація економічної злочинності виконавчою владою, повна корумпованість влади [10, с.18-19].

Провівши аналіз деяких підходів поняття «економічна безпека», ми прийшли до висновку що економічна безпека має багатогранну структуру відповідно до цього повинні і сформувавшись підходи до визначення її сутності та змісту.

Список використаних джерел

1. Власюк О. С. Теорія і практика економічної безпеки в системі наук про економіку / О. С. Власюк // Нац. ін.-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. – К., 2008. – 48 с
2. Засанський В.В. Теоретичні основи забезпечення економічної безпеки держави В.В. Засанський // Поліцейська освіта і практика. – 2012. – №1 (2). – С.69-92

3. Про основи національної безпеки України : Закон України // Відомості Верховної Ради України від 19.06.2003 р. № 964-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. – (Законодавча база).
4. Потернак Ю.П. Податковий контроль у системі забезпечення економічної безпеки держави: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук: спец 21.04.01- економічна безпека держави / Ю.П.Потернак, Київ 2014 [1] с.
5. Кириченко О. А. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання : монографія / О. А. Кириченко, В. С. Сідак, С. М. Лаптев та ін. – К. : УЕП «Крок», 2008. – 401 с.
6. Дмитриченко Л. И. Государственное регулирование экономики: методология и теория : монография. – Донецк: УкрИТЭК, 2008. – 330 с.
7. Ліпкан В. А. Теоретико-методологічні засади управління у сфері національної безпеки України / В. А. Ліпкан. – К. : Текст, 2005. – 350 с.
8. Яремко Л.А. Забезпечення зовнішньоекономічної безпеки прикордонного регіону в умовах глобалізації. : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня докт. екон. наук: спец 21.04.01 – економічна безпека держави / Л.А. Яремко, Київ 2010 [1] с.
9. Про основи національної безпеки України : Закон України // Відомості Верховної Ради України від 19.06.2003 р. № 964-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. – (Законодавча база).
10. Засанський В.В. Детинізація економіки в перехідних суспільствах: управлінський аспект: [Моногр]. Засанський В.В. – Л: Політекс, 1998. – 309с _7html.

KURYLINA Oksana Vasylivna,

PhD (Economics), Associate professor, Assistant professor, Department of civil law and procedure, National Academy of Internal Affairs;

HRYTSKO Roman Romanovych,

PhD student, National Academy of Internal Affairs;

KRAVCHENKO Ihor Volodymyrovych,

PhD student, National Academy of Internal Affairs

APPROACHES TO SECURITY OF THE STATE OF ECONOMIC SECURITY

Abstract. The article examines the economic security of the state. Analyzed both modern and ancient views on the matter. Various ap to the structure and nature of economic security. Proposed model of economic security for Ukraine. The necessity in the development of a unified concept of the economic security of Ukraine and the European Union.

Keywords: EU, globalization, economic security ensuring, national security, microeconomics, macroeconomics, European economic system.

Одержано редакцією: 21.01.2015
Прийнято до публікації: 27.01.2015

УДК 338.24:004.9:69.003:658

ЛАГУТІН Геннадій Володимирович,

доктор технічних наук, професор, кафедра менеджменту в будівництві, Київський національний університет будівництва і архітектури

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОВАЙДІНГУ ПІДПРИЄМСТВ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЙ ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ

В статті теоретично узагальнено досягнення світового інноваційного процесу, що відбувався впродовж ХХ і початку ХХІ століть. Узагальнено світовий досвід виходу з криз за допомогою інновацій. Встановлено види цих інновацій і обґрунтовано причини, які зумовили їх розробку. Виділено ряд специфічних проблем, які найбільше гальмують інноваційний розвиток України і потребують першочергового вирішення.

Ключові слова: проблеми інноваційного розвитку, економічне зростання, пріоритети економічних реформ.